

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 180 Lei.
Fél évre ... 90 Lei.
Egy negyed évre 45 Lei.
Egy órára ... 15 Lei.

Hirdetések
Árszabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 483

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulvardul Regele Ferdinand

and I. (Jósef 16h-ut) 22.

TELEFON-SZÁM 194

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szerda, szeptember 21.

Az olasz vendégek fogadtatása Aradon.

(Ünnepségek szeptember 29-én.)

Az olasz kirándulók szeptember hó 29-én délelőtt 9 órakor érkeznek Aradra és 30-án reggel 8 órakor utaznak tovább. Fogadtatásukra már megtették az előkészületeket. A hatóság széleskörű intézkedéseket tett, hogy a vendégek Aradon kellemesen érezzék magukat. Az ittartózkodás ideje alatt a házakat felloboгоzzák és a kirakatokban helyi vonatkozású tárgyakat állítanak ki. A zenekarok programját előre kinyomatják és csak román és olasz dalok fognak a műsoron szerepelni. Az étterem román és olasz lobogókkal lesz díszítve. A vasúti állomáson és a városban diadalívet emelnek, a melyek román és olasz nemzeti színekkel lesznek borítva. A kirándulókról és fogadtatásukról mozgófényképeket készítenek.

Az utazásbizottság

(Háztulajdonosok és lakók.)

A polgármesteri hivatal tegnap közölte a prefekturával a háztulajdonosok és bérlők névjegyzékét, a kikből sorsolás útján esetenként fogják a lakásbizottságot összeállítani. A háztulajdonosok részéről a következőket delegálták a bizottságba: Virgil Antonescu, Ioan Chera, Moise Ispravnic, Sava Sevcici, Dimitrie Muscan, Iustin Olariu, Dávid Bogariu, Ilie Pop. dr. Iustin Miron, Iosif Hunyadi. A bérlők részéről: Cornél Szabó, dr. Emil Miclosi, dr. Silviu Pascuti, Cornél Luta, Vasile Boneu, D. Dirlea, Dante Gherman, Traian Magher, Nicolae Todor, Ioan Antal, Aurél Vamian, Gheorge Stefu.

Horvát-szlavon liga.

(Jugoszláv sinnenjei.)

Zágráb. A horvát fővárosban horvát-szlavon liga alakult a horvát és szlavon érdekek megvédésére és a szerb imperializmus ellen. A liga a sinnenjeinek jel-szavát hangoztatja: Mi magunk akarjuk intézni sorsunkat.

Graz. A Grazer Tagespostnak jelentik Laibachból: A magyar-jugoszláv határmegállapító antant-misszió Mura-szombatra érkezett, ahol 12 ezer paraszt a jugoszláv csendőrség és katonaság kirendelése dacára hatalmasan tüntetett a vendévidéknek Jugoszláviához való csatolása ellen.

Az adóvallomások október 15-ig kell benyújtani.

(Titulescu ragaszkodik az adótörvényhez.)

Az *Universul* legutóbbi száma írja a következőket: Paraschivescu adóügyi főigazgató visszatért St. Manriceből ahol jelenleg nyaraló Titulescu pénzügyminiszter-től utasításokat kapott a pénzügyi reformtörvények alkalmazását illetően. Ezen utasításokat néhány napon belül nyilvánosságra hozzák. A főigazgató jelentést tett a pénzügyminiszternek ama nehézségekről, amelyek az új adók életbeléptetése elé gördültek és a közhangulatról, amit az adótörvények komplikált volta előidézett.

A miniszter kijelentette, hogy

a törvény egyetlen rendelkezéséről sem hajlandó lemondani és azt a maga teljességében még ebben az évben végrehajtani kell. És dacára, hogy a minisztertanács az adóvallomások benyújtására 1921. december 1-ig halasztást engedélyezett, a pénzügyminiszter utasítani fogja az érdekelt hatóságokat, hogy a vallomások legkésőbb október 15-ike után az adókövető bizottságok megkezdik működésüket és hivatalból fogják azok vagyonaikat megadóztatni, akik addig vallomásaikat be nem nyújtották.

Olaszország fellep Magyarország ellen.

(Bécsi hír magyar mozgósításról.)

BÉCS. Az itteni lapok értesítése szerint Nyugatmagyarországot szeptember 24-ig ki kell üríteni. A jugoszláv határon három szerb hadosztály készen áll a beavatkozásra.

BÉCS. A Sanu-und Montagszeitung szerint igaznak bizonyult, hogy a magyar hadsereget legalább részben mozgósítják. A behívók Kecskemétre és elsősorban a tüzéségnék szólnak.

BELGRÁD. Az itteni olasz követ meglátogatta Pasics szerb mi-

niszterelnököt, akivel a nyugatmagyarországi kérdésben tárgyalt. Az a megállapodás jött létre, hogy Olaszország Jugoszláviával együtt működik és valószínűleg Olaszországot bízzák meg, hogy a kisan-tanttal együtt megtegye a szükséges lépéseket Magyarország ellen.

BUDAPEST. Hivatalos részről a mozgósítási híreket ismételtén megcáfolják.

BÉCS. Az osztrák határon a felkelők mozgolódása észlelhető. Újabb betörések várhatók.

Munkaközvetítőt állítanak fel Aradon.

(Beszámoló a zsilvölgyi bányák termeléséről.)

Popescu Péter aradi munkügyi főfelügyelő érdekes részleteket beszélt el az Aradi Közlöny munkatársának a zsilvölgyi bányák jelenlegi termelő képességéről és a bányák igazgatósága és a munkásság közötti viszonyról. A munkafőfelügyelő, aki egy hónapig tanulmányozta a zsilvölgyi bánya-vidékeket, a következőket mondotta:

— A munkások és a bányák igazgatósága között a legnagyobb egyetértés és megértés tapasztalható. Ez különösen a szakszervezeti törvényeknek tudható be, amelyeknek következtében a munkásság között teljesen megszűnt a politizálás. A bányák termelő képessége a múlt évihez képest bámulatosan emelkedett. Például a lupényi bányában, ahol 2200 munkás dolgozik, a múlt év októberében 19 ezer tonna szenet termel-

tek. Ezzel szemben ez év augusztus hónap széntermelése 35 ezer tonna. A munkásság a legjobb kedvvel, lelkiismeretesen dolgozik. A bányák igazgatósága ezért önmagától létesít munkásjóléti intézményeket. Még az idén hozzá fognak 200 egészséges munkásház építéséhez. A munkásság oktatására szintén nagy súlyt helyeznek a zsilvölgyi bányákban. Jelenleg nagy munkásiskola épül, amely kezdők és haladók részére 6 tinte remből fog állni. Modern fürdőket és angol mintájú egészségügyi intézményeket is létesített a bányák igazgatósága. A munkásság ruházás és ételmiszer ellátása teljesen biztosított. Több millió értékű élelmiszert raktároztak fel, hogy a munkásság élelmiszerrel semmi zavar ne állhasson be. Egy pár cipőt 10 leierért lehet vásárolni. A ruhákat és ruházati cikkeket szintén

nagyon olcsón bocsátják a munkásság rendelkezésére. Azok a munkások, akik veszélyes vagy nehezebb munkát végeznek, évente két öltözet ruhát és két garnitúra fehérműt és cipőt kapnak teljesen ingyen. A bányák igazgatósága elhatározta, hogy a munkásság oktatói részére minden évben két házat építtet, amelyek egyenként két-két család befogadására alkalmasak. A múlt hónap 20-án Petroseniban tartott központi szakszervezeti kongresszuson elhatározták, hogy az erdélyi, bánáti és regatbéli összes szakszervezetek központi vezetését Bucarestihez helyezik. A munkafelügyelőség jelenleg tárgyalásokat folytat Aradváros vezetésével egy arad-hunyadmegyei munkaközvetítő felállításáról. A tárgyalások olyan stádiumban vannak, hogy a munkaközvetítő felállítása csak egy-két hét kérdése. A munkaközvetítő Aradváros tulajdona lesz és az aradi munkafelügyelőség felügyelete alatt fog működni. A munkaközvetítő legfontosabb teendője lesz a munkanélküliség megszüntetése. Teljesen ingyen helyezi el a jelentkező munkanélkülieket.

Luxus- és forgalmi adó-vallomás.

(Sürgösen be kell terjeszteni.)

A pénzügyigazgatóság közli: A vadászfegyverek, automobilon, motorbiciklik, lovak, fogatok tulajdonosai, a butorozott szobák bérebeadói, a szükségesnél több lakrészrel és szolgaszemélyezettel bírók az új luxusadó törvény értelmében, a rendszerint vagy csak alkalmilag is árúk eladásával vagy vételével foglalkozók (áru, ingatlan stb.) ügyeljenek az ügyleti (forgalmi) adó törvény rendelkezései szerint ez év augusztus 31-ig vallomást voltak kötelesek tenni. E kötelezettségnek csak igen kevesen tettek eleget, holott e mulasztások 5000 lejig terjedő bírsággal sújtandók. Ismételtén felhívja a pénzügyigazgatóság az érdekelteket vallomásuknak saját érdekében való sürgős benyújtására. Aradon a vallomások a pénzügyi palota földszintjének 18. számú helyiségében *Schweigeri* tanácsosnál, vidéken az illetékes perceptorátusnál adandók be.

— Visszavonulnak a görögök, Páris. A görögök nyakas ellenállás után feladták Ivrhissar várost. Csapaik az egész vonalon menekülnek.

Irodalom és művészet.

A Színügyvámoltó Egyesület.

(Alakuló ülés a városházán.)

Az „Aradi Színügyvámoltó Egyesület” alakuló ülését e hó 25-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja a városháza emeleti tanácstermében. Az egyesület szervező bizottsága a gyűlés engedélyezése iránti kérelmet ma nyújtotta be a prefektusi hivatalhoz. A gyűlésen szívesen látja az egyesület mindazokat, a kik céljával, az aradi városi színház támogatásával egyetértenek s a nemes munkában résztvenni óhajtanak.

Hattyu. Ma szerdán kerül színpadra az idényben ötödik Molnár Ferenc nagy-sikerű vígjátéka. A főszerepekben Csikaházy Etel, Mágory Mici, Gömörly Emma, Keleti Gizzi, Gaidzsinszky Irén, Benkőné, Szendrey, Mészáros, Darvas, Selmeczy, Ladiszlai és Ács Mihály.

Carmen. Hosszu pihentetés után kerül színpadra csüförtökön Carmen opera Bizet legremekőbb alkotása. A darab egész új belanulással kerül színpadra. A címszerepben Horváth Mici, Micaloa Várady Margit, Frascitta, Szeghő Lili, Mercedes, Halmos, Mici, Kertész Vilmos mint vendék éneklő Don José, Escamillot, Róna Dezső éneklő. A többi szerepeket Ladiszlai, Faludy, Ács és Szabó Gyula játsszák.

Pénteken Offenbach kerül színpadra, míg szombaton Kertész Vilmos és Tiron Sylvia felléptével Parasztszünet és Bajzók.

Előkészületben Buja ember, Szenes kiváló vígjátéka és a Szerencse tánc, Róbert Stolz új operettje.

Hubay Jenő Prágában. Prága, Hubay Jenő, a hírneves budapesti zeneművész Prágába érkezik, ahol Karenina Anna című operáját fogják előadni.

Az új „Napkelet”-szám ma jelent meg rendkívül érdekes és változatos tartalommal. Feltűnést fog kelteni Rédei Józsefnek, a kitűnő szociológusnak cikke egy hatvan éves törvényjavaslatról, a mely a nemzetiségi kérdésnek megoldására készült annak idején, de nem lett törvény belőle. Három izgalmasan ér-

dekes, nagy novellát is tartalmaz ez a szám, amelyben löbb gyönyörű vers is van. A vaskos hatvanégy oldalas füzet ára csak 6 lei.

MOZI. Mária nővér. Az Apolló színház a Corvin-filmgyár nagy művészi értékkel megalkotott filmét velíti szerdán és csütörtökön. Mária nővér meséjében nem az egyszerű filmesek idegrázó enerváltságát kiváltó sikerkeresésre helyezi a fősúlyt. A mindentől független szépet kapja meg és igyekszik bemutatni. Erre különben predesztinálja a mese lángya, millióje. Egy kolostori élet magányos és szent csendjét tárja fel, annak minden titozatosságával. A Corvin-filmgyár a mely filmjei elkészítésénél mindig szem előtt tartja egy filmgyár kulturális kötelezettségeit és azok megalkotásánál elsősorban ezt tartja szem előtt, ezáltal is hivatalosa magaslatán állott és valóban egy kultureseményt jelentett ez a film, amely érdekessége mellett a legprecízebb kiállításával és annak finomságával vonja fel magára a figyelmet és viv ki sikert. Mindezekhez járul még az a körülmény, hogy a legnevesebb és legkiválóbb magyar filmművészek és művésznők alakítják a szerepeket. Makray Margit, Várkonyi Mihály és Szörgehy Gyula személyében.

Szenvedély az Uránában. Aliréd Lind rendezésében egy nagyszabású hat felvonásos lársadalmi dráma kerül bemutatásra az Uránia műsorán. Egy elhibázott és tragédiába fulladt élet regénye ez a kép. Erik Elverstadt a ragyogó szép ségü és vele rokonszenvező Hella Svend sen előtt egy nagy társaság mulatságán fellátja, hogy ő nem Elverstadték gyermeke, hanem egy gyilkosnak a fia, az anyja adta el őt Elverstadtéknek. És a meglepett leányt rohanna elhagyni. A jelmeztelen megjelenik előtte egy fegyencruhába öltözött alak, aki elpanaszolja Hella előtt a maga rettenetes megpróbáltatásokban eltelt életét és elmondja, hogy ő Erik apja. Most a börtönből menekül. Eközben tűz támad, az összes terméken keresztül lángok csapnak fel és ekkor Erik apja az alélt leányt halálmegevetéssel megmenti ő maga pedig

viszatar a lángok közé. A szoba lángban áll, a lobogó tüznyelvek mindbejebb hatolnak, fojtó füsttel telik meg minden és a halál karneválján estélyi díszben ül egy ember, aki meg akar halni, mert elhibázta az életét. A gyönyörű kidolgozású képet szerdán és csütörtökön vetíti az Uránia.

A magyar jegyintézet.

(Beszámoló az egyhónapi működésről.)

Magyarország régi álma, az önálló jegykibocsátó intézet augusztus elején megkezdte működését. Augusztus elején szűnt meg az Osztrák-Magyar Bank privilégiuma Magyarország területén és érthető az a feszültség, amellyel a jegykibocsátó intézet első havi kiadását várták. Ez a kiadás szeptember 3-án jelent meg. Az első jelentésből a következőket sikerült kigyjjezni:

Az átmenet az Osztrák-Magyar Bankból az önálló jegykibocsátó intézetre zökkenés zavar nélkül történt meg. Az új jegyintézet a közös bank teendőinek zömét átvette és azt fennakadás nélkül folytatja. A tisztviselők átvétele simán ment végbe. Kevés kivétellel a Magyarországon lévő összes alkalmazottakat átvették, az új jegyintézet szolgálatába léptek az utódállamokhoz csatolt területről repatriált tisztviselők is és a bécsi központ alkalmazottainak legnagyobb része szintén a jegyintézet szolgálatába állott. Az elmúlt négy hét üzletmenete normális mederben folyt le. Lényeges elváltozások alig észlelhetők. Számvetés az előző évvel szemben a főintézetnél, mint a vidéki fiókintézetnél eddig körülbelül ötszáz milliót tett ki, ami normális igénybevételnek felel meg. A lombardállomány majdnem változatlan és inkább kisebb jelentőségű visz-

szafizetések tapasztalhatók, mint új hitelek igénybevétele. A napi forgalom augusztus második felében erősebb volt, mint az új jegyintézet megindulásakor. A napi szükséglet kielégítése nem ütközött nehézségekbe, a hitelek folyósítása könnyen, fennakadás nélkül ment végbe. A giróforgalom szintén normális volt, a jegyintézet működésének első négy hetében a legnagyobb tételek államiak voltak.

A bankjegyforgalom ellátásában nem fog bekövetkezni semmi féle zavar vagy fennakadás. Magyarország ezidőszerinti bankjegyforgalma meghaladja a 16 milliárd koronát és illetékesek nem hiszik, hogy ezt az összeget bármikor is túllépjék. Új bankjegyek nyomásáról csak olyan mértékben gondoskodnak, amilyen mértékben rongálódik és kopik a forgalomban levő bankjegy-tömeg, ugy, hogy a bankjegyek utánpótlása egyáltalán nem jelenti a bankóprés megindítását, tehát a bankkegyinflációt. A felszabadult Baranya és Bácska területén körülbelül egy milliárd értékű magyar új államjegy kerül forgalomba: hozzávetőleg ennyire becsülik a becserélendő különböző bankjegyek nagyságát. Ezzel szemben Nyugatmagyarországon a forgalomban lévő új államjegyek mennyisége egy fél milliárdot tehet ki, vagyis Nyugatmagyarország elvesztése és Baranya visszacsatolása a bankjegyforgalomban alig jelent valami változást.

— Magyar diákok Károly exkirálynál. Budapest. A Magyar Katona című lap közli, hogy a svájci tanulmányúton levő magyar egyetemi hallgatók nagyobb küldöttsége tisztelt Károly exkirálynál, aki felesége társaságában fogadta a diákokat.

Linder Béla karrierje.

(Az udvar kezeltjéből bolsevik népszerűsítő.)

A magyarországi bolsevista rémuralom után Linder Béla hirtelen föltűnt Pécsen, megnyerte a kommunista érzelmű bányamunkásokat a megválasztatta magát polgármesternek, hogy később egy utolsó kétségbeesett vállalkozásként kikiálthassa a baranyai köztársaságot. Linder Béla a forradalmi idők pszichológiájának egyik legérdekesebb jelensége. Neveltetése, pályája egyáltalában nem a kommunista vezérség felé indították. Fia volt a sváb származású Linder György országgyűlési képviselőnek s sok kötelek füzte Pécs vidékének német lakosságához. A budapesti Ludovika Akadémiának volt növendéke s már mint ilyen éles eszével Lipót Szalvátor főhercegnek, a közös-hadsereg tüzérségi felügyelőjének figyelmét és pártfogását sikerült kiérdemelnie. Az ő befolyására került két évvel a háború előtt Bécsbe, ahol a hadügyminiszteriumban töltött be fontos munkakört. Lelkes katonának bizonyult, a dinasztának föltétlen híve volt, sokat foglalkozott politikával s apja révén, ki Ferenc Ferdinánd trónörökös bizalmasa volt, annak katonai irodájával is élénk összeköttetésben volt. Több

hadpolitikai emlékiratnak, melyet a trónörökös elé terjesztettek, ő volt a szerzője.

A háború kitörésekor Galiciába került s már mint alezredes egy nagyobbára horvát alakulatból álló tüzérandárnak lett a parancsnoka. Gondolkozása erősen konzervatív jellegű volt s leplezetlenül magyar hazafias érzelmeket táplált. Átélt egy egész sereg vereséget, melyek bekövetkezésében neki semmi része nem volt. A legnagyobb volt ezek közül a lucki szerencsétlen kimenetelű ütközet, mely a lelke mélyéig megrázta. A visszavonulási harcokban súlyosan megsebesült, de tettvágó lelke a teljes gyógyulást sem tudta megvárni, még amugy mankósan szolgálattételre jelentkezett s a palmanovai tüzértábor parancsnoka lett.

A borzalmas élmények, a kétségbeesés a hosszú háború előre látható szerencsétlen kimenetelén itt teljesen fölborították lelki egyensúlyát. 1918. ősz elején hirtelen Budapesten termelt. Károlyi közelébe férközött s beléheszélte, hogy más menekvés nincsen, mint föladni az olasz frontot s csendben visszavonni a magyar csapatokat a határra. Az volt az érvelése, hogy Olaszországban olyan nagy a békevágy, hogy a magyar hadsereg ezen föltétlenül különbékére fog vezetni Olasz-

ország és Magyarország között. Ha a front csöndesen marad, úgy technikailag is végre lehetett volna hajtani ezt a csöndes visszavonulást, azonban az olaszok véres offenzívája következett be s a Károlyi által kiadott, de tulajdonképpen Lindertől sugalmazott jelszó: „Vissza a magyar csapatokkal!” mégis végrehajtották. Evvel át, meg át lyukadt a front, ez volt az oka a teljes összeomlásnak s ezért csak Károlyi Mihályt és Linder Bélát lehet felelőssé tenni! Károlyi, Lindert, bűntársát hadügyminiszterré tette. Evvel teljesült régi vágya, hiszen már fiatal tiszt korában emlegette:

— Meglássátok fiuk, hogy magyar hadügyminiszter leszek.

Valószínű azonban, hogy nem olyannak képzelte akkor szereplését a hadügyminiszteri állásban, mint amilyennek sikerült. A legfelsőbb állásban az amugy is ronc ember teljesen elvesztette lábát alól a talajt. Az alkohol is erőt vett rajta s szemtanuk szerint részegen mondta el hirhedtté vált mondását, Magyarország sirlíratát:

— Nem akarok katonát látni! Végrehajtotta a hadsereg le szerelését. Mikor Károlyi kormánya megbukott, teljesen a vörösök karmaiba vetette magát, akik Wienbe küldték, mint katonai

megbízottat. Kurf Béla mandátumával hónapokon keresztül a magyar testőrség épületében volt eszköze a tanácskormánynak a proletárdiktatura tovább terjesztésének kísérletében. A vörösök bukása után egy ideig még Hietzingben lakott, majd Jugoszláviában tűnt föl s rendezte a közismert bécsi dolgokat. Pécs két éven át a magyarországi bolsevik uralom késői torzszülöttje volt s az volt a nagyra hivatott, de rossz utra csuszott embernek a reménye, hogy onnan mint egy új Newton, egy fixpontból kifogja tudni vetni sarkából volt hazáját, — vagy talán az egész világot?

Igy lehet megérteni, miért kapaszkodott olyan göresösen ebbe az utolsó szalmaszámba, miért kísérelte meg azt a halvaszületett puccstervet. Csak a teljesen bomlott idegzet optimizmusa, meg bécsi emigráns társainak nagyási hóbortja hitette el vele, hogy sikerülni fog az neki.

Akik pécsi menekülése után látták, azt mondják, hogy a még csak nemrég is szoborszerű ember ma szánalmas ronc, a belső meghasonlás s az alkohol borzalmas munkát végeztek rajta. Egy ország átka üldözi menekülésében, melynek igazán élére predesztinálta reménytelen ifjúsága s a melyen ő ütötte a legéletveszélyesebb sebeket.

A város nem szedhet vigalmi adót.

A pénzügyminiszteriumtól ma rendelet érkezett a városhoz, amely kimondja, hogy csak vigalmi adót nem szedhet a város, a többi városi adókat továbbra is engedélyezi a pénzügyminiszter. A városi tanács ma feliratot intézett a pénzügyminiszteriumhoz, hogy engedélyezze továbbra is a mozikkal és látványossági adók szedését, mert a fenti adók beszüntetése 50 ezer lei károsodást jelent a városnak és ezt az összeget a város az 1921. évi költségvetésébe már beleillesztette. A város arra kéri a pénzügyminiszteriumot, hogy a vigalmi adók szedését legalább az idei költségvetési évben engedélyezze.

Öngyilkos kísérlet, vagy véletlen?

(Életunt megyei altiszt. — Öngyilkos elmebeteg.)

Az utóbbi időben Aradon sűrűn fordulnak elő öngyilkosságok. Ma reggel jelentették az aradi államrendőrségnek, hogy a Str. Alexandru Gavra (Csernovich Péter utca) 17. számú házból lövés zaja és sikoltás hallatszott. Az ügyeletes rendőrtiszt a helyszínre ment és megállapította, hogy egy fiatal urileány kezében elsült egy revolver. Valószínűnek tartják, hogy a leány öngyilkosságot akart elkövetni, ami kitiint a leány izgatott viselkedésén. A leány később azt állította, hogy a revolvert tisztogatta és közben elsült kezében. A rendőrség megindította az eljárást ellene, mert tilalom dacára fegyver és revolver volt a lakásán.

Tegnap este félnyolc órakor jelentették az aradi államrendőrségnek, hogy a Str. D. Greceanu (Perényi utca) 10. számú házban Stupán János 35 éves megyei altiszt föbelötte magát és azonnal meghalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot és megállapította, hogy Stupán este hét óra tájban revolverrel a jobb halántékába lőtt, s a golyó rögtön megölte. Stupán semmiféle irást nem hagyott hátra és hozzátartozói nem is sejtik, hogy miért követhette el az öngyilkosságot. Az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

A brádi csendőrség telefonon jelentette az aradi ügyészségnek, hogy a Brád melletti Blezseny községben Duma Petru odaváló gazdát gyanús körülmények között holtan találták. Az eset megvizsgálására tegnap kiszállott a helyszíni vizsgálatot és megállapította, hogy Duma öngyilkosságot követett el. Előbb késsel a nyakába vágott, azután pedig a mestergerendára felakasztotta magát. A vizsgálat még megállapította azt is, hogy a 65 éves gazda elmebeteg volt s miután gyilkosság valószínűsége nem forgott fenn, a temetési engedélyt megadták.

A bírák nem kaptak fizetésemelést.

(Az igazságügyminiszter rendelete megérkezett.)

Ma érkezett meg az aradi törvényszékhez az igazságügyminiszterium rendelete, amely az igazságügyi tisztviselők fizetését rendezi. A rendelet értelmében a bírák fizetése nem változik, kivéve ama táblabírákat, akik a táblánál vannak beosztva és még nem voltak a hatodik fizetési osztály első fokozatában. Ezeket ebbe a fizetési osztályba sorozzák. Ama vezető ügyészek, akik eddig a hete-

dik fizetési osztály első fokozatában voltak, a hatodik fizetési osztály harmadik minőségébe soroztatnak be. Ez mintegy 500 leies fizetésemelést jelent. A többi tisztviselő fizetése mintegy 2—300 lejellel emelkedik. A fizetésjavítások április elsejéig visszamenőleg érvényesek. Az irodaszolgák és díjnokok minimális fizetésjavítása 150 lei. A drágasági pótlék megmarad.

Hegedüs Lóránt távozásának okai.

(Rassay és Drózdly rendszerváltozást sürget.)

BUDAPEST. Az erzsébetvárosi körben rendezett társasvacsonán Rassay Károly, Drózdly Győző és Bárczy István beszéltek a válságról. Vissza kell térni, hangoztatták, az 1919. novemberi alapra. A régebbi atrocitásokat meg kell torolni. Megemlítették, hogy a kivíteli ügyben magasabb állású politikusok is protezsáltak. Végül új választásokat és rendszerváltozást sürgettek.

BUDAPEST. A nemzetgyűlés legközelebbi ülésén felolvassák a kijárók teljes listáját.

BUDAPEST. Hegedüs Loránt pénzügyminiszter csütörtökön még néhány javaslatot terjeszt a nemzetgyűlés elé. A javaslatok között van a felhatalmazás az állami bankjegykibocsátó intézet részére a bankjegyforgalom szaporítására és rendelkezés az új pénzkészletek hovaforrásáról. Előreláthatólag érdekes interpellációk is hangzanak el az aktuális kérdésekről.

BUDAPEST. A kormány egyik tagja kijelentette tudósítónk előtt, hogy Hegedüs Loránt távozását összefüggésben van pénzügyi koncepciójával, amelynek csak első felét sikerült a gyakorlatba átvenni. A második része nehézségekkel találkozott és romba döntötte az elért eredményeket is. Hegedüs az eredménytelenséget abban látja, hogy a nemzetközi pénzpiacra olyan helyzet állott elő, amelyben nincsenek meg többé azok a feltételek, amelyek mellett elváltta programja végrehajtását. Valutajavító akciójában a márka német közeli zuhanása okozta az akadályt. Hegedüs bizott a márka értékének tartósságában. A nyugatmagyarországi kérdésben incidensként felmerülő nehézségek nem idéznek elő válságot. Tárgyalások lesznek és remélhető a sima megoldás. A pénzügyeket ideiglenesen Hegyes halmy Lajos kereskedelmi miniszter fogja vezetni. A kereszténypárt olyan pénzügyminisztert akar akinek tervei összhangban vannak elődje koncepcióival.

BUDAPEST. Az Uj Nemzedék cikket közöl Kurzuslovagok címen, amelyben élesen támadja a konjunkturás betolakodókat. Azt mondja a cikk, hogy le kell rázni a parazitákat, fel kell hagyni az or-

ditó politikával és az igazi kereszténység józanságával kell dolgozni. A kereszténység nem vicsořit fogakat a panamákra és nem is lehet megvesztegetni. Maradjanak el a kurzuslovagok, mert el találják lovagolni az igazi keresztény nemzeti irányt.

BUDAPEST. A kormány tagjai nagyváradi Szabó István földművelésügyi miniszter részvételével tanácskozást tartottak, melyen megállapították, hogy nagyváradi Szabó nem felelős a történetekért és így távozására nincsen ok. A minisztertanács elhatározta, hogy maradásra igyekszik bírni Hegedüs Lorántot, ami azonban aligha fog sikerülni. A kormány tagjai végül elhatározták, hogy gazdasági tanácsot létesítenek, amelyben helyet foglalnak parlamenti férfiak, politikan kívül álló kiválóságok és a gazdasági élet összes faktorai.

BUDAPEST. A kereszténypárt értekezletén a drágaság letörésével és a köztisztviselők ügyével foglalkoztak. Kimondták, hogy kivíteli engedélyeket olyan terményekre, amelyek az ország szükségletének fedezésére nincsenek elegendő mértékben, ne adjanak. Követelik az árdragító törvény legszigorúbb végrehajtását, az élelmi szeruzsora letörését, a közalkalmazottak családi pótlékának száz per centes emelését, továbbá azt, hogy a rendes háborús segélyt 200 per centes emeléssel előlegképen utalják ki, hat hónapig rendkívüli háborús segélyt 100 százalékos emeléssel előlegképen utaljanak ki, s ezenkívül a ruha- és cipőellátást a családtagokra is kiterjesszék.

Tömeges panaszok árdragítók ellen.

Szigoruan büntetik a visszaesőket.

Az utóbbi napokban tömeges feljelentés érkezett az árelenőrző bizottsághoz. Ez az érdekes tünet indított bennünket arra, hogy illetékes helyen felvilágosítást kérjünk, mi az oka a közönség elégedetlenségének. Dr. Pavelianu táblabíró a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Tényleg az utóbbi időben ismét felszaporodtak a panaszok. De ezt részéről csak az őszi szezonnak tulajdonítom, vagyis an-

nak, hogy a közönség ilyenkor jobban rá van szorulva az üzletekre. Mindenesetre ez a tény arra kényszerít bennünket, hogy a visszaeső bűnösöket drákói szigorral büntessük. Alkalmam volt értekezni a cluji árelenőrző bizottság egyik tagjával és csodálkozva tapasztaltam, hogy ott már régebben elzárással és horribilis pénzbüntetésekkel sújtják azokat, akik gyakrabban a bíróság elé kerültek.

LEGUJABB.

Fegyver nélkül.

Berlin. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung párisi jelentése szerint vajamennyi ottani antant-képviselő tanácskozásra ült össze, amelyen a nyugatmagyarországi kérdéssel foglalkoztak. Elhatározták, hogy a fegyveres beavatkozásról egyelőre lemondanak. E helyett felszólítják Magyarországot, hogy megbizottait a kiürítés ügyének letárgyalására haladéktalanul küldje Párisba.

Leleplezések.

(A Kapp-puccsisták sáncok mögött és rendőri védelem alatt.)

BERLIN. A megfigyelő bizottság ülésén dr. Wirth birodalmi kancellár felolvasta Weizmannnak, a közrend állami bizottságának a következő irását: Amióta a Kapp-puccs vezetői eltűntek, azóta mindent elkövettek tartózkodási helyük felkutatása iránt. A főállamügyész az ott folyamatban levő felségserzési eljárás miatt Bauer ezredes, Papst őrnagy és Ehrhardt korvett-kapitány ellen kiadta az elfogatási parancsot és a korábbi levelet. Mindazonáltal azonban hiábavalónak bizonyult. 1920. év nyár utóján, amint velem azt bizalmasan közölték, a Kapp-puccs nevezett vezetői többnyire Bajorországban tartózkodnak, még pedig Münchenben és környékén. A közlések valódiságáról meg akartam győződni s mert akkor a bajor hivatalos körökkel a nyilvános és rendszeres érintkezés nagyon nehéz volt, két bűnügyi hivatalnokomat küldtem el Bajorországba, hogy győződjek meg értesülésem helyességéről. Hivatalnokaim néhány nap múlva visszatértek, anélkül, hogy feladatukat megoldották volna.

A hivatalnokok azonban azt jelentették, hogy a nevezett személyek München közelében megerősített vidéken tartózkodnak, ahol a kisérőkhöz tartozó emberek és aktív bajor rendőrlégénység éber őrzete alatt állanak. Még pedig annyira tökéletes ez az őrzet, hogy lehetetlen őket buvóhelyükön meglepni, mert mindenkit, aki közeledik, heves fegyvertűzzel fogadnak. Én mostanában ismét megkísérlettem, hogy bizalmas uton közelebbit tudjak meg. Röviddel ezelőtt közölték velem, hogy Ehrhardt kapitány és kísérete még mindig hasonló helyzetben München közelében tartózkodik. Biztos értesüléseim szerint Ehrhardt kapitány a müncheni rendőrfőnökségen gyakran megfordul. Ezzel áll összefüggésben Roth igazságügyminiszter néhány nappal ezelőtt történt lemondása. Bauer ezredes ugyancsak az előbbi hiriórással szemben Budapesten lakik. De ő is itt járt a legutóbbi időben és Ehrhardt kapitánnyal ismételt találkozott.

Veszélyben a német egység.

(Az antant és a gazdasági szankciók.)

BERLIN. A német néppárt kongresszusán Stresemann a koalíció fenntartásának szükségességét hangoztatta és foglalkozott Wirth kancellár beszédével. Kijelentette, hogy a kancellár beszéde megnyugtató helyett izgatón hatott és nem csupán a birodalom békéjét, de a birodalom egységét is veszélyezteteti. A német nacionalistákat Erzberger meggyilkolása ügyéből kifolyólag igazságtalanul vádolják. Ő maga is szükségesnek tartja, hogy a nacionalisták eltávolodjanak a jobboldali radikálisoktól.

PÁRIS. Franciaország és Anglia között a gazdasági szankciók tekintetében teljes megegyezés jött létre. A két kormány arról értesítette a német birodalmi kormányt, hogy a szövetségesek attól teszik függővé a szankciók megszüntetését, hogy Németország előzőleg elismerje és elfogadja a kiviteli és behozatali engedélyek ellenőrzését.

MÜNCHEN. Miután Kober miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány vezetését nem hajlandó tovább vállalni, a bajor országgyűlés az állam elnökévé fogja megválasztani.

Arany János ismeretlen sírfelirata.

Salonta vén kövei fölött oltahatatlan fényű csillagként reszket Toldi költőjének szelleme. Az egy más követő generációk Arany János tiszteletében serdülnek fel s azok a magyarok, akiknek nemzetsége a salontai humusból hajtott ki, egytől-egyig atyafiságot tartanak Arany Jánossal. Öreg nemzetes urak, nemzetes asszonyok drága ereklyeképpen őrznek egy szál virágot, egy-egy szalagot, amit a költő keze érintett. Az Arany-kultusz ápolásában különös érdeme van egy lelkes tanárembernek, H. Fekete Péter polgári iskolai igazgatónak, aki felhívta a figyelmet Arany János ismeretlen sírversére, amit Oradea Maren véstek köbe. Az olasz temetőben a kripták néma utcájában bukkantak rá sötét tuják és böcklini ciprusok közt a nemes Bartos család sírboltjára. Vadrózsa kusza ágai hajolnak egy rózsaszín márvány emlékre. Alig lehet kibetűzni a nevet:

— Itt nyugszik Bartos Gábor. Meghalt 1855. július 27-én. Élt 57 évet.

Alább arasznyira megkopott aranyzásu klasszikus verssorok:

Mint atya, mint hű férj sietett az övéi körébe.

Szive családja után fáj vala: fölkeresé „Itt lelem a nagy részt: nőm és nyolc gyermekem” úgy mond,

„Értök alélt testem köztük alunni óhajt.

Kettő még viharos pályán oda van:

Gyula, Gábor:

Isten az árva fiuk atyja, vezére te légy!”

A sírverset Arany János írta, s mind

azt, ami az epigram eredetére vonatkozik Fekete Péter így mondta el:

— A vers teljesen ismeretlen és eddig semmiféle gyűjteményben, antológiában nem fordult elő. Maga az eredeti kézirat Bartos Adorján főszolgabíró tulajdonában van, az ő drága relikviája. Arany 1856 április 12-én Nagykőrösön írta. Az ő jellemző finom vonásait s markáns névalírását meghatotlan szemléltetem a negyedívnyi sárgult papíron. A vers befejező két sora után kísérsé hanyagul vetette oda: Vagy ez:

Kettő még viharos pályán még oda vándorol: Isten!

Isten, az árva fiuk atyja vezére te légy!

A család az alternatív sorokat mellőzte. Bartos Gábor halála idején felesége Kovács Julianna és 8 gyermeke már a kriptában pihent és két fia volt életben: Gyula és Gábor. Arra nézve, hogy mily okok késztették Aranyt a sírvers megírására, biztos adat nincsen. Valószínű, hogy a család kérését teljesítette. A költő nemcsak jó barátságot tartott az elhunyt bihari földes urral, nemes Bartos Gáborral, de rokoni kötelék is fűtőn kapcsolta a családdal.

A szovjetvezérek ismét becsapták a világot.

(Miért közeledett a szovjet a kulturállamokhoz? — Az orosz megbízottak megszöktek a szerződés aláírása előtt.)

BÉCS. Julius 30-án szikratávíró jelentette a világnak, hogy Oroszország éhségkatasztrófa felé jutott és nyomban segélyhangok keltek fel a Volga tájáról a kulturállamok felé. Szóltak a hamisítványok abból az országból, ahonnan eddig csak a győzelmes terror és véres kegyetlenség hírei szállingóztak a burzsoá államokba. A bolsevik mélet, amely a szerves társadalmi termelés elpusztítását tűzte ki célul, teljesen elérte célját saját otthonában Szovjetországban is. Az ipari termelés görcsös vonaglással haldoklik, a bürokrácia elnyeli az egész állami életet és a szovjet agrárpolitikája oda juttatta Oroszországot, hogy a Volga vidék egyetlen rossz termése végveszélybe döntötte az egész országot. Most már csak egy út van hátra: kiegyezés a külfölddel.

Hogy az éhező tömeget sikerüljön valamiképp és ha csak egy időre is megnyugtanni, Leninék kereskedelmi szerződéseket kötnek a külfölddel és a szovjetujságok hasábjain nagy behozatalról zengenek siker himnuszokat. — Hogy a kulturállamokkal valamilyen formában elismertessék magukat és hogy a civilizált világhoz közeledhessenek, mindenféle kereskedelmi szerződéseket szeretnének kötni. A módszer természetesen a régi szemfényvesztő szovjet recept szerint való. Lenin jól szervezett külföldi propaganda utján elárasztotta a világsajtót írfújtszámokkal a szovjet Anglia és Németországgal kötött kereskedelmi szerződéseivel. A cél igen világos volt. Amerikára akart ezzel hatni, hogy Amerika adjon árut és terményeket, amellyel még ideig óráig lehetett volna táplálni a

gazdasági terméketlenségben sínylő százmillió orosz kolosszust. De még ennél is fontosabb volt a lázadó nép megnyugtatója.

Krasszin, a szovjet teljhatalmu kereskedelmi megbízottja nagyszabású terveket szőtt ehhez a hadjáratához. Telekürtölte a világot németországi sikereiről. Pedig az igazság szerint négyszáz millió márka értéket sikerült csak a német exportból lekötöni és az utolsó félévben is mindössze 79 millió márka értékű export áru ment Oroszországba. Ugyancsak ilyen mamut szerződéseket kötött Krasszin Angliában és Lengyelországban is. A német, angol és lengyel sikerek után Belgiumra, Svédországra és Norvégiára vetette szemét. A svédektől halat, a norvégektől gépeket akart vásárolni. A belga vasipar tonnánként 65 dollárért szállított volna Oroszországnak vasuti síneket, holott a németek már előbb 43 dolláros ajánlatot tettek. A tárgyalások a belgákkal már a legkedvezőbb eredményekkel kecsegtettek, ugyszintén a svédek és norvégek is a zsebükben érezték már a szovjet aranyait, mikor a szerződések véglegesítése előtt a szovjetmegbízottak egyszerre megszöktek és faképnél hagyták a csodálkozó, a burzsoá erkölcsöz szokott kereskedőket.

A szovjetrendszer semmilyen mesterkedéssel sem menthető meg többé. Az orosz tömegek is látják vezérek kétségbeesett kapkodását. Még az egyszerű nép előtt is neveltség tárgyai ma a svéd heringek és az amerikai gabonaszállítmányok. Pedig, hogy mennyire várja már a szabadulást és a segítséget az éhező orosz nép, mi sem mutatja jobban, mint az éhenhalók világot megrendítő hörgönrekedt kiáltásai a civilizált keresztény világ felé: „Kenyeret, kenyeret, mert éhen halunk!”

LEGUJABB.

A leszerelés problémája.

Genf. A népszövetség leszerelési bizottsága elkészült jelentésével, amelyet a teljes ülés elé terjeszt. Felsorolja azok az államokat, amelyek vonakodnak hozzájárulni a legutóbbi határozathoz, hogy az államok ne lépjenek túl a két utolsó év katonai költségvetését. Ezek az államok: Spanyolország, Franciaország, Lengyelország, Görögország és Jugoszlávia. A jelentés azt mondja, hogy a leszerelés kérdése a népszövetségre tartozó problémák legnehezebbje, mert a világ helyzete még nincs tisztázva. A jelentés felel, hogy három nagyhatalom: Amerika Egyesült Államok, Németország és Oroszország még nem tagja a népszövetségnek. Amíg ezek a népszövetség keretein kívül vannak, majdnem lehetetlen a lefegyverzés keresztülvitele.

— A szepességi ipar katasztrófiája. Pozsony. A nyomasztó kereskedelmi és ipari viszonyok a Szepesség egyes üzemre hatasztrófiális hatással vannak. A valkói lámpagyár és a stószói késgyár beszüntették üzemüket, amelyet Magyarországra helyeznek át. A vasművek pihennek, mert főfogyasztó területüktől Magyarországtól el vannak zárva.

HIREK.

A királyi pár átutazott Aradon.

(Néhány percig az aradi állomáson.)

Tegnap este tíz órakor haladt át az uralkodó pár különvonata az aradi állomáson. A királyi párt hozó külön vonat Timisoara felől érkezett Aradra, ahol két percig állt. Új mozdonyt kapcsoltak a vonathoz, ami két percet vett igénybe. Az aradi hatóságok összes vezetői megjelentek a pályaudvaron, arra számítva, hogy a vonathoz esetleg hosszabb ideig áll majd a pályaudvaron és az uralkodó esetleg fogadni fogja az aradi hatóságok fejeit. Ez azonban nem következett be. Az udvari külön vonat 14 kocsiából állt: nyolc hatalmas termeszkocsiből és hat podgyászokocsiból. A termeszkocsik mind ki voltak világítva. Valeanu közlekedésügyi miniszter tegnap Aradra érkezett és az állomáson fogadta az udvari vonatot, amelybe beszállt. Aradtól ő irányította a vonatot. Az udvari különvonat Erdélyen keresztül halad Szinajáig.

— LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA a holnapi gör. kel. román ünnep miatt pénteken jelenik meg.

— Bejelentési összehozás. E 20. 21-én szerdán jelentkezni tartoznak: I. rendőrkerületben: Str. Vic. Babes (Kiss Ernő-utca). Str. Ghiba Birta (Varjassy József-utca). II. rendőrkerületben: Str. Mijlocul (Közép-utca). Str. Mana de Aur (Aranykéz-utca). III. rendőrkerületben: Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca jobb oldal). IV. rendőrkerületben: Calea 6. Vanatori (Kurticsi-utca).

— Új divatlapok érkeztek Kerpelhez.

— Az árvaszék felett a belügyminiszter rendelkezik. Megírta az Aradi Közlöny, hogy a clujai belügyi államtitkárságtól a múlt hetekben rendelet érkezett az aradmegyei prefekturára, amely az aradi árvaszéket a clujai közegészségügyi főfelügyelőség felügyelete alá helyezte. Ma a bucuresui belügyminisztériumtól újabb távirati rendelkezés érkezett, amely az előbbi rendelkezést semmissé teszi és az árvaszéket ismét a belügyminisztérium hatáskörébe utalta át.

— Pertörles Low Immanuel ügyében. Szeged. Az itteni törvényszék vádpanácsa dr. Low Immanuel szegedi főrabbi ügyében módosította az ügyesség vadindítványát és enyhítette a vadat. A fő tárgyalást már ki is tűzték, de nem lehetett megtartani, mert az idezést lehetetlen volt a korona tanuának, Hollósi Sándor híriapírónak kézbesíteni. Most az hírlak, hogy dr. Low Immanuel főrabbi bünygyében hamarosan pertörles lesz és ezért a fő tárgyalást nem is tartják meg.

— A görögök veresége. Konstantinápoly. A görög hadsereg komoly vereséget szenvedett és kénytelen véglegesen visszavonulni. A törökök a Szangorisz folyó balpartján visszavetették a görög hadsereget, ami annak katonai helyzetére végzetes lehet. A görög kormány az a szándéka, hogy lemond a fegyveres elintézésről és diplomáciai úton rendezze Törökországgal a vitás kérdéseket.

— **A franciák visszavonultak a Ruhr-vidékről.** Páris. A francia kormány rendeletére a hadvezetőség a Ruhr-vidéki hadsereget visszavonta.

— **Adriai Biztosító Társulat.** Tudvalevő, hogy a minisztertanács azon rendelete, melynél fogva a külföldi biztosító társulatok egy csoportjának működése román területen f. é. október 27-ével beszüntetettik, az olasz biztosító társulatokra nem vonatkozik. Ennélfogva az „Adriai Biztosító Társulat”, melynek székhelye Triesztben (Olaszország) van, itt évtizedek óta kifejtett munkásságát teljes joggal továbbra is zavartalanul és korlátlanul folytathatja. Teljesen befizetett tíz és fél millió lira alaptőkéjével és 142 millió lírát meghaladó tartalékalapjaival, melyekhez 83 év óta megalapozott szilárd jóhírneve, valamint a társadalom minden rétegéből megnyilvánuló teljes bizalom is járul, az „Adriai Biztosító Társulat” azoknak, a kik nála biztosítási oltalmat keresnek, legmesszebbmenő biztonságot nyújt. A biztosító közönség saját érdeke tehát, ha biztosításai elhelyezése előtt az „Adriaihoz” fordul, mint a mely legelőnyösebb feltételek mellett készséggel fogad el biztosításokat az összes ágazatokban. Felvilágosításokkal és díjszámításokkal szívesen szolgál a társulat aradi vezérügynöksége (Bulevardul Regele Ferdinand 3.) és összes képviselői.

— **Eulenburg herceg meghalt.** Több mint tíz esztendeje feltűnést keltő eseménye volt Berlin főrangú körének. Eulenburg herceget, Vilmos akkori német császár bizalmasát, Németország volt bécsi nagykövetét perbe fogták fajtalanosság miatt Eulenburg hercegről kiderült, hogy fiatal csinos katonákat válasszotta ki és ezekkel ülte beutazásait. A pert nem fejezték be, mert a herceget betegnek nyilvánították és felsőbb rendelkezésre megszüntették elene az eljárást. Azóta Eulenburg herceg csendes visszavonultságban élt berlini kastélyában. Most az a távirat érkezik Berlinből, hogy Eulenburg herceg közel 80 éves korában hosszas betegség után meghalt.

— **Városi hivatalok elhelyezése.** A városi tanács mai ülésén elhatározta, hogy melyik hivatalokat helyezi el a városháza épületében. Egyelőre a lakás- és repatriáló hivatalnak és a lakbérleti bizottságnak jelölte ki a hivatalos helyiséget. A hivatalokat a volt detektív-szobákban fogják elhelyezni. A városháza földszintjén levő térparancsnokságot a Piata Mihai Viteazul (Ferenc-téren) a Krenner-házban fogják elhelyezni.

— **Gyilkosság önvédelemből.** Az aradi törvényszék ma ítélkezett Nidi Jakab radnai csász felett, aki megölt egy ol-tani gazdát. A császnak sikerült bizonyítani ártatlanságát. A bíróság felmentette, mert beigazolódott, hogy önvédelemből használta fegyverét.

— **A budapesti sakkverseny győztesei.** Budapest. A nemzetközi sakkverseny befejeződött. A verseny eredménye a következő: első Aljechim (Oroszország) 8 és fél egységgel, második Grünfeld (Wien) 8 egységgel, harmadik Kosztics (Amerika) 7 és fél egységgel, negyedik Tartakower (Wien) 7 egységgel, ötödik Balla Zoltán (Budapest) 6 egy-

séggel, hatodik Euwe (Amsterdam) 5 és fél egységgel. A sakkmeisterek versenyéről a győztes Aljechim holnap előadást tart.

— **Nem cenzurázzák Vilmos excsászár leveleit.** Páris. A „Temps” írja, hogy a holland kormány a szövetséges hatalmaknak jegyzéket nyújtott át, amely szerint a német excsászár és extrónörök levelei fölött cenzurát nem gyakorolhat, mert ez ellentétben áll a népjogokkal. Az excsászár és extrónörök továbbra is élvezik öt tartózkodásuk alatt a posta- és levéltitok védelmét, éppen úgy, mint Németalföld bármelyik polgára.

— **Hetenként egyszer megy a repatriáló vonat.** A repatriáló hivatal az új rendszer szerint végzi a munkáját. Vátfian Aurél hivatalfőnök ma kijelentette az Aradi Közlöny munkatársa előtt, hogy az aradi repatriáló hivatal hetenként egyszer harmincas turnusokban küldi át Magyarországra azokat a repatriáltakat, akiknek beköltözési engedélyük van.

— **Orvosi hír.** Dr. Korányi Barna, kórházi főorvos külföldi utjáról hazaérkezett, rendeléseit újra megkezdte (Pérenyi-utca) 10.

— **Milliók ékszerlopások.** Bécs. Tegnap az esti szürkületben Ohames Agija perzsa ékszerkereskedő villájában betöréses lopást követtek el. Ékszereket és értéktárgyakat loptak el 3 millió korona értékben. — Nagyszabású ékszerlopás történt tegnap délelőtt Engel ékszerésznél a Spiegelgasse 13. szám alatt. A kiszolgáló asztalon egy fekete bőrtáska feküdt, melyben 17 darab nagy briliáns és 180 karát különböző nagyságú gyémántdarabok voltak. Körülbelül 7 millió korona értékben. Az aktatáskának értékes tartalmával együtt való eltűnését rögtön észrevették. De a tettes zsákmányával már akkor nyomtalanul eltűnt. A bécsi rendőrség a legszelesebb körű nyomozást vezet te be.

— **Gerhart Hauptmann nem akar elnök lenni.** Jelentették már, hogy a német művészek és írók azzal a tervvel foglalkoznak, hogy Gerhart Hauptmann, a híres német író a német birodalom elnökévé válasszák meg. Hogy a költő erről a dologról mint vélekedik, ennek kifejezést ad a Vossische Zeitunghoz intézett következő táviratában:

— **Barátaim közlik velem,** hogy az újságok arról írják, hogy legközelebb a birodalmi elnöki tisztégre jelöltem magamat. Ez a szándék teljesen távol áll tőlem. A leghatározottabban és éretten megfontolás után már most kijelentem, hogy az irodalmi munkásságot soha sem fogom feladni és sohasem fogok a politikai pályára lépni. Ehhez hiányzik a hajlandóságom és a képességem. Remélem, hogy ezzel a kijelentéssel az összes híresztelések, amelyek másképp szólnak, egyszer s mindenkorra elvesztik erejüket.

— **Véres verekedés egy Dante ünnepen.** Róma. A felsőolaszországi Revennában, hol Dante el van temetve, nagyszabású Dante ünnepet rendeztek, amelyen véres összeütközés történt a fasiszták és szocialisták között. A fasiszták felvonulást rendeztek Dante sírmelegéhez, amikor egy hordár valami megjegyzést tett rájuk. A fasiszták meg akarták fenyegetni a hordárt, kit a szocialisták védelembé vettek. Ebből verekedés támadt, majd a jelenlevő fasiszták egész tömege rohamot intézett a szo-

cialisták egyesületi háza ellen és ezt teljesen elpusztította.

A berlini ass. o. gyilkos

(Együtt aludt az egyik holttesttel.)

BERLIN. A német fővárost még mindig foglalkoztatja Grossmannnak, az asszonyok gyilkosának esete. A vizsgálat során újabb momentumok merültek fel, amelyekből kiderül, hogy Grossmann lelkiismeretét igen sok asszony meggyilkolása terheli. Grossmann tegnap a harmadik gyilkosságot ismerte be. Elmondotta, hogy megismerkedett egy Márta nevű sziléziai leánnyal, aki többször meglátogatta őt. Legutolsó látogatása alkalmával még egyszer meghívta magához. Azon az éjszakán, amelyen a bűntényt elkövette, Grossmann már reggel öt órákor felébredt. Amikor közeledni akart a leányhoz, ez tiltakozott. Emiatt annyira indulatba jött, hogy egy nehéz tárgyat ragadott fel, amelyet a leány fejéhez vágott. Majd megfogta a leány ütőerét és megállapította, hogy meghalt. Grossmann a lány holtteste mellett reggel 8 óráig aludt. Ekkor kopogtattak az ajtón. A szomszédnője volt. Gyorsan kinyitotta az ajtót, azután ismét a holttest mellé feküdt, melyet teljesen betakart. Az asszony odament az ágyához, felemelte a takarót és észrevette, hogy a leány feje egészen véres. A szomszédnő megjegyezte, hogy a leány meghalt. Majd így szólt:

— Azonnal adjál 50 márkát, mert máskéülben feljelentelek.

Grossmann a kért összeget kifizette, mire az asszony eltávozott. Ő ekkor a vért felmosta, a holttestet az ágyban hagyta és délutánig sétálni ment. Amikor hazajött, feldarabolta a holttestet. A húsdarabokat a csatornába dobta. Közben a belső részéről megfedlekedett és csak napok múlva jutottak eszébe a szobában terjengő rettenetes büz következtében. A belső részeket azután a félreeső helybe dobta. A szerencsétlen áldozat levágott fejére vonatkozó kijelentései nem egészen világosak, mert a morguban levő fej nem illik az ottlevő testrészekhez s így valószínű, hogy ezzel a gyilkossággal nincs is összefüggésben, hanem Grossmannnak egy korábbi gyilkosságából származik.

Egy Schubert nevű leány meggyilkolása szintén kiderült. Tanúk jelentkeztek, akik a Potsdamer-Platzon egy csomaggal látták Grossmann. Innen a Grünwald-ha ment, hogy a holttest részét elföldelje. Grossmann szomszédnőjét, aki tudott a gyilkosságról, letartóztatták. Kiderült, hogy az asszony intim barátságban élt a gyilkossal, akihez szabad bejárása volt. Mint most kiderült, a többszörös kéjgyilkos két erkölcs elleni büntetés miatt elszenvedett büntetésén kívül még tizenméggyévi fegyházbüntetést is elszenvedett, amelyet Bayreuthban kapott, mert egy hétesztendő lányt meggyilkolt. Megállapítást nyert az is, hogy egyik fivére erkölcs elleni büntetés miatt szintén fegyházbüntetést szenvedett el, egy másik fivére pedig az örültek házában halt meg. Grossmannon ellenben a legcsekélyebb jel sem árulja el, mintha elmebeteg lenne.

Közgazdaság.

Budapest: egy leu — hat magyarkorona.

Budapest. A mai zürichi nyitás egyik legszembevetőbb eseménye a magyar koronának 105-ön történt jegyzése. Ilyen alacsonyan még a múlt év decemberében se állt a korona, amikor Hegedüs átvette a pénzügyminiszterséget. A kurzus hanyatlásának okát a pénzügyi kormányzat válságában keresik. A zürichi nyitásnál egyébként jelentékenyen süllyedt a német márka árfolyama is. A valutapiacra a dinár, leu és sokol tovább emelkedett. A forgalom élénk és nagyarányú volt. A szeptember 20-iki kurzusjelentések a következők:

Aradivalutáarak: Dollár 86—90, márka 0.98—1, sokol 1.10—1.20.

Zürichi nyitás: Berlin 545, New-York 581, Miláno 2435, Prága 690, Budapest 105, Zágráb 350, Bucuresti 570, Varsó 13, Bécs 55, osztrák lebelégyezett korona 41.

Zürichi zárlat. Berlin 550, Hollandia 183, Newyork 580, London 3160, Páris 4110, Miláno 2430, Prága 690, Budapest 105, Zágráb 240, Bucuresti 565, Varsó 13, Bécs 55, osztrák lebelégyezett korona 38.

Budapesti: Napoleon d'Or 1875, dollár 581, francia frank 4025, márka 574, lira 2420, osztrák korona 37, rubel 41, leu 600, sokol 681, dinár 1070, lengyel márka 13. Kifizetések. Bucuresti 587.05, London 2230, Berlin 560, Miláno 2475, Páris 4100, Prága 687.5, Svájc 10100, Bécs 35.75, Zágráb 290, Newyork 582.

Bécs: Szokol 945, dinár 2950, magyar korona 290, lengyel márka 34, lira 6800, leu 1625, angol font 6100, dollár 1630, francia frank 11500, svájci frank 28600, márka 1570. Kifizetések: Prága 1955, Zágráb 745, Budapest 287, Varsó 33.25, Miláno 6850, Bucuresti 1625, London 6125, Newyork 1655, Páris 11600, Svájc 28650, Berlin 1565, Hollandia 52000.

Emelkedés a budapesti értéktőzsdén.

Budapest. A tegnapi értéktőzsdéi forgalomban az eddigieket felülmúló emelkedő irányzat volt és a kulisz vitte a vezető szerepet. Az Államvasút és Rimamurányi értékekben ugrásszerű volt az emelkedés. A vaspiacon szilárd maradt, a fapiacra a különválasztás óta nem tapasztalt forgalom mutatkozott. A fontosabb papírok kurzusa így alakul ki:

Angol-Magyar Bank 750, Földhitelintézet 300, Magyar Hitel 1775, Forgalmi Bank 460, Kereskedelmi Bank 7350, Baróti 1730, Magyar Cukor 12.000, Násici 5600, Neuschloss 1325, Országos Fabank 14410, Rézbányai 3225, Viktória 930, Zabolai 3075, Adria 8700, Közúti Vasút 1140, Déli Vasút 1685, Államvasút 3570, Concordia-malom 2900, Gizella-malom 2000, Ganz-Danubius 26900, Ganz-Villamossági 4975, Rimamurányi 2880, Schlick 1225, Izzo 4700.

— **Hirdetmény.** A sóhivatal közhírré teszi, hogy szeptember hó 24-én d. e. 9 órákor a hivatal helyiségében nagy mennyiségű rossz zsák kerül árverésre.

